

HISTORICAL SCIENCES

УДК 94(477).152

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ У 1970-Х – 1980-Х РР. НА СТОРІНКАХ ТИЖНЕВИКА «ГОМІН УКРАЇНИ»

Буравський Олександр Антонович,

д. і. н., доцент
Житомирський державний університет
імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна

Власюк Ігор Миколайович,

к. і. н., доцент
Житомирський державний університет
імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна

Анотація: проаналізовано окремі аспекти національно-культурного життя українців Канади 1970-х – 1980-х рр. на сторінках суспільно-політичного тижневика «Гомін України»; показано актуальність думок, висвітлених у статтях вказаного періоду, для сьогодення України.

Ключові слова: «Гомін України»; Україна; Канада; українці Канади; діаспора; національна політика; комуністичний режим.

Канада була й залишається надійним партнером України в економічній, політичній та культурній сферах. Сьогодні вона бере активну участь у житті нашої держави, надає їй військову підтримку. У цій країні проживає велика, друга за чисельністю українська діаспора світу. Історичні, культурні зв'язки з українськими діаспорами за кордоном сприяють відчутній підтримці України. Важливе значення має підтримка України Канадою у реформуванні її різних

сфер.

Метою дослідження є аналіз окремих аспектів культурного життя канадських українців у 1980-х рр.

Необхідно зазначити, що українці в Канаді змогли посісти вагоме місце у поліетнічному середовищі цієї країни. На цьому шляху вони створили багато громадсько-політичних і національно-культурних організацій, що дозволило їм зберегти національну самобутність, вдало інтегруватись у нове закордонне суспільство.

У нашому дослідженні було використано окремі номери українського суспільно-політичного тижневика у Канаді «Гомін України» (видавався у Торонто). Засновано цей тижневик було у 1948 р. З перших номерів він мав національно-державницьке спрямування. З вересня 1955 р. почав видаватися місячний додаток до нього «Література і мистецтво».

Провідне місце в українців Канади займало шанування видатних постатей України – Тараса Шевченка і Лесі Українки. Вони своєю творчістю закликали до свободи, любові до України, яку так цінують й українці за кордоном. 19 жовтня 1975 р. в Торонто готувалася визначна подія: відкриття пам'ятника Лесі Українці. Автором його став відомий скульптор, колишній воїн УПА Михайло Черешньовський. У статті «На пошану Лесі Українки» було сказано такі зворушливі слова: «Тут проходитьиме наша молодь, тут складатиме квітки вдячності і набиратиме силу бути собою, бути українською. Звідси Леся дивитиметься в далечінь на схід сонця із постановою добиватися батьківщини. Людина, яка ненавиділа рабство та навчила рабів бути лицарями» [5].

Важливо відмітити, що українці в Канаді мали можливість вільно аналізувати та висловлювати свої думки щодо національної політики в СРСР на відміну від українців, які проживали в Українській РСР. Проблеми дискримінацій та репресій у радянській політиці щодо українців та інших народів, які проживали на його території, висвітлювалися з об'єктивним аналізом ситуації, що склалася в СРСР. Так, у статті «Грані культури» в газеті «Гомін України» за 1980 р. акцентувалася увага на тому, що в Росії

«домінуючими постулатами завжди були великодержавність, панрусизм, експансивний шовінізм правлячих верств – на тлі пасивності, низькопоклонства, непомірної покірності низів і слабкості громадської думки». Шовінізм, тоталітарна ідеологія комуністичного режиму в СРСР протиставляються зернам демократії та свободі слова, які в Канаді розвивали і шанували. Комуністична політика у національному питанні характеризується як «камуфляжний міф про єдність інтересів та розквіт національних культур; гармонію та дружбу з гегемоном – грабіжником». Ідеологія і практика комуністичного режиму вважається хворобливою, негативною мутацією національного організму [1].

Думки ці набули сьогодні актуальності в умовах повномасштабної російської агресії проти України, її ідеологічному виправданні війни.

У доповіді Івана Вовчука на Другому Світовому Конгресі Вільних Українців (СКВУ), в Торонто, 1 листопада 1973 р. «До становища в Україні і завдань української спільноти у світі» Україна порівнюється з деревом, яке не розвивається, незважаючи на те, що про нього піклуються державні садівничі. Національна ідея вважалася, на думку радянських ідеологів, несумісною з марксизмом та ленінізмом. Це давало привід для руйнування культурно-історичних надбань українського народу, існування політичних в'язнів, підрубання коріння національного дерева [2].

Хвилювало українців Канади і питання про українську мову в Українській СРСР. Зокрема, ця проблема гостро звучить в одній із статей за 1985 р. Кількість української книжкової продукції тоді була недостатньою і продовжувала падати на користь російськомовних видань через відповідну політику комуністичної влади в республіці [4, с. 23].

Щодо національно-культурних здобутків українців Канади у 1970-х - 1980-х рр. варто зазначити, що на думку Ю. Кодрашевської, непересічною подією стало відкриття у 1976 р. Канадського інституту українських студій (Едмонтон). Також важливого значення набули фестивалі. Понад 200 видань (газет, журналів, бюлетенів) мали канадські українці на

початку 1970-х рр. [3, с. 203].

Загалом, канадський суспільно-політичний тижневик «Гомін України» є важливим джерелом для вивчення національно-культурного життя українців, які проживали у цій країні. Думки, викладені у статтях, не втрачають своєї актуальності, незважаючи на досить значний проміжок часу. Вони є вболіванням української спільноти за долю своєї історичної Батьківщини.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Грані культури. *Гомін України*. 28 травня 1980 р. №26 (1618). С. 6. URL: https://drive.google.com/file/d/1QYL8IEsji7cAZt3sSdCn0X-gVSIfd0K_/view?usp=drive_link (дата звернення: 28.05.2023)
2. До становища в Україні і завдань української спільноти у світі. Доповідь, виголошена на Другому Світовому Конгресі Вільних Українців (СКВУ), в Торонто, 1 листопада 1973 р. URL: <https://ounuis.info/library/books/1191/do-stanovyshcha-v-ukraini-i-zavdan-ukrainskoi-spilnoty-u-sviti.html> (дата звернення: 10.06.2023).
3. Кондрашевська Ю. П. Національно-культурні здобутки українців Канади. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: *Історичні науки*. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. Вип. 23. С. 201-206.
4. Мороз Р. Про українську мову в Україні. *Гомін України*. 7 січня 1985 р. No 1-2 (2156-57). С. 18, 23. URL: https://drive.google.com/file/d/1ZHshutU2kEZmGxLfZdzUF7xV5qdkxgtJ/view?usp=drive_link (дата звернення: 20.06.2023)
5. На пошану Лесі Українки. *Література і мистецтво*. Місячний додаток до *Гомону України*. 4 жовтня 1975 р. №8 (264). С. 1. URL: https://drive.google.com/file/d/1DH4NgsOqMerJnd_DSbEER8CKDghJ30DC/view?usp=drive_link (дата звернення: 15.06.2023)